

Düzenin Şeyleri, Tanzimat'ın Kelimeleri

19.yüzyıl Osmanlı Reform Politikasının Karşılaştırmalı Bir Araştırması

Yoğunlaştırılmış bir reform politikasının hüküm sürdüğü 19. yüzyılın ortalarında Osmanlı bürokrasisi, imparatorluğun etnik ve dini gruplarından yeni bir kavram oluşturmaya başladı. Düzenin ebedi bir döngü içerisinde bozulup yeniden kurulduğu yolundaki Osmanlı anlayışı daralarak radikalleşti: Osmanlı tebaası “modernleştirilecek” ve “medenileştirilecekti”. Osmanlı İmparatorluğu’nun bir Balkan vilayeti olan Kuzey Arnavutluk ile bir Arap vilayeti olan Cebel-i Lübnan’da uyguladığı politikanın karşılaştırılmasını kapsayan bu çalışma, Osmanlı araştırmaları alanında milliyetçi kaygılardan kaynaklanan bölgelere ayrılarak parçalanma sorununun da aşılmasına katkıda bulunacaktır. Kuzey Arnavutluk ve Cebel-i Lübnan’ın böyle bir karşılaştırmaya konu olmalarını mantıklı kılacak bazı coğrafi ve demografik ortak noktaları vardır. Bunların birincisi, denize kıyısı olan dağlık bölgelerden oluşan ve dış etkilerin girişini kolaylaştırmakla birlikte merkezi otoritenin kurulup sürdürülmesini güçleştiren arazilerdir. İkincisi, etnik ve dini bakımdan heterojen olan nüfuslarıdır. Ancak dinleri farklı ve birbirine düşman olan bu topluluklar, etnisite ve hemşehrilik bağlarıyla birbirlerine bağlı olabilmekte ve bu özellik, çatışmaların çözüme kavuşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır. Üçüncüsü, kabile hayatı ile şehir hayatı arasındaki tezattır. Dördüncüsü, reformlar yoluyla idaresini homojenleştirmeyi hedefleyen Osmanlı İmparatorluğu ile mevcut heterojenliğin doğurduğu çatışmaları körüklemek emelinde olan Avrupalı büyük devletler arasındaki mücadeledir. Osmanlı İmparatorluğu’nun dağılmasının üzerinden geçen yüz yıla yakın zaman zarfında her iki coğrafyada kurulan ve yukarıda söz edilen etnik ve dini çatışmaları çözüme kavuşturmayı bir türlü başaramayan devletlerin mevcudiyetlerini halen sürdürmesi ve bu çatışmaların dünya siyasetinin başlıca sorunlarından biri olması, bu çalışmanın değerini ve günümüz için önemini bir kat daha artırmaktadır.

Düzenin Şeyleri, Tanzimat'ın Kelimeleri

19.Yüzyıl Osmanlı Reform Politikasının Karşılaştırmalı Bir Araştırması

Yazar: Maurus Reinkowski

Çeviren: Çiğdem Canan Dikmen

Sayfa: 352

YKY Tarih / Osmanlı Tarihi